

Kunnan harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen hakeminen vuonna 2026

Kaupunginhallitus 28.9.2026 § 192
338/02.02.01.02/2026

Valtiovarainministeriö on 13.8.2026 päivätyllä kirjeellään VN/23079/2026 avannut kuntien harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen haettavaksi vuodelle 2026.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 27 § mukaan kunnan valtionosuutta voidaan hakemuksesta korottaa harkinnanvaraisesti valtion talousarvion rajoissa, jos kunta on ensisijaisesti poikkeuksellisten tai tilapäisten kunnallistaloudellisten vaikeuksien vuoksi lisätyn taloudellisen tuen tarpeessa. Tuen tarpeen arvioinnissa otetaan huomioon myös paikalliset erityisolosuhteet.

Harkinnanvaraisen valtionosuuden korotukseen on vuonna 2026 käytettävissä valtakunnallisesti enintään 10 miljoonaa euroa. Hakemus tulee toimittaa valtiovarainministeriölle viimeistään 29.9.2026 klo 16.15. Mikäli hakuajan päättymisen jälkeen ilmenee olennaisia muutoksia kunnan talouteen tai muihin hakemuksessa esitettyihin tietoihin, hakemusta voidaan tarvittavilta osin täydentää 23.10.2026 saakka.

Valtionosuuden korotuksen myöntämisen edellytyksenä on, että kunta on hyväksynyt suunnitelman taloutensa tasapainottamiseksi toteutettavista toimenpiteistä. Hakemuksessa tulee esittää tasapainottamistoimenpiteet aikatauluineen ja euromääräisine vaikutuksineen. Valtiovarainministeriön hakuehtojen mukaan mahdollinen korotus ei saa johtaa vastaavan suuruiseen kunnan omassa päätäntävallassa olevien käyttö- tai investointimenojen lisäämiseen, vaan korotuksen tulee tukea kunnan omia talouden tervehdyttämistoimenpiteitä.

Viitasaaren kaupungin taloudellinen tilanne

Viitasaaren kaupungin talouden näkymät ovat heikentyneet olennaisesti. Kaupungin taloutta rasittavat erityisesti valtionosuusrahoituksen heikkeneminen, toimintamenojen kasvu sekä kaupungin tulopohjaan ja väestökehitykseen liittyvät rakenteelliset haasteet. Vuoden 2026 talousarvio on laadittu alijäämäiseksi, ja myös taloussuunnitelmavuodet ovat muodostumassa alijäämäisiksi ilman merkittäviä talouden sopeuttamistoimenpiteitä.

Kaupungin valtionosuuksiin kohdistuneet muutokset ovat Viitasaaren kokoiselle kaupungille euromääräisesti ja suhteellisesti merkittäviä. Valtionosuusrahoituksen heikentyminen on tapahtunut nopeasti, minkä vuoksi kaupungilla on rajalliset mahdollisuudet sopeuttaa palvelurakennetta ja kustannuksia vastaavassa aikataulussa vaarantamatta lakisääteisten ja keskeisten peruspalvelujen järjestämistä.

Kaupunki on reagoinut talouden heikkenemiseen käynnistämällä vuoden 2026 aikana laajan talouden tasapainottamistyön. Talouden tasapainottamisessa tarkastellaan kaupungin palvelurakennetta, henkilöstömenoja, toimintatapoja, palveluverkkoa, omaisuutta ja tilankäyttöä sekä tulojen lisäämisen mahdollisuuksia. Tavoitteena on saada aikaan pysyviä rakenteellisia muutoksia, joilla kaupungin talous saatetaan kestäväälle pohjalle.

Kaupungissa on lisäksi toteutettu ja valmisteltu henkilöstöön ja organisaatorakenteeseen kohdistuvia sopeuttamistoimenpiteitä. Kaupungin omat toimenpiteet osoittavat, että talouden tasapainottamiseen on ryhdytty aktiivisesti eikä harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta ole tarkoitus käyttää menojen lisäämiseen, vaan tukemaan hallittua siirtymistä rakenteellisesti tasapainoisempaan talouteen.

Viitasaaren kaupungin tilanteessa talouden sopeuttamistarve on poikkeuksellisen suuri suhteessa kaupungin kokoon ja tulopohjaan. Harkinnanvaraisella valtionosuuden korotuksella voidaan osaltaan turvata kaupungin maksuvalmiutta ja palvelujen järjestämisedellytyksiä aikana, jolloin kaupungin päättämät rakenteelliset tasapainottamistoimenpiteet toteutetaan ja niiden taloudelliset vaikutukset alkavat realisoitua.

Hakemuksessa kuvataan tarkemmin kaupungin taloudellisen tilanteen kehitys, vuoden 2026 talousarvion ja ennusteen tilanne, valtionosuuksien muutosten vaikutukset sekä kaupungin päättämät ja valmistelussa olevat talouden tasapainottamistoimenpiteet aikatauluineen ja euromääräisine vaikutuksineen.

Oheismateriaali:

- Hakemus kunnan harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen hakemisesta vuonna 2026

Valmistelija: Kaupunginjohtaja Helena Vuopionperä-Kovanen, puh. 050 3076114, helena.vuopionpera-kovanen@viitasaari.fi

Päätösehdotus

Kaupunginjohtaja:

Kaupunginhallitus päättää:

1. hakea valtiovarainministeriöltä harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta vuodelle 2026 1 000 000 euroa
2. hyväksyä liitteenä olevan hakemuksen ja siinä esitetyt perusteet harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen hakemiselle; sekä
3. valtuuttaa kaupunginjohtajan ja talousjohtajan tekemään hakemukseen ennen sen toimittamista valtiovarainministeriölle tarvittavat tekniluonteiset täsmennykset sekä täydentämään hakemusta valtiovarainministeriön sallimassa määräjassa kaupungin taloustilanteen tarkentuessa.

Päätös

Hyväksyttiin.

Merkitään pöytäkirjaan, että kaupunginjohtaja Helena Vuopionperä-Kovanen esitteli asiaa kokouksessa.

Merkitään pöytäkirjaan, että tämä pykälä tarkistettiin kokouksessa heti käsittelyn jälkeen.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Ote: talous- ja tietohallintojohtaja